

МОВА — КОРДОН НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

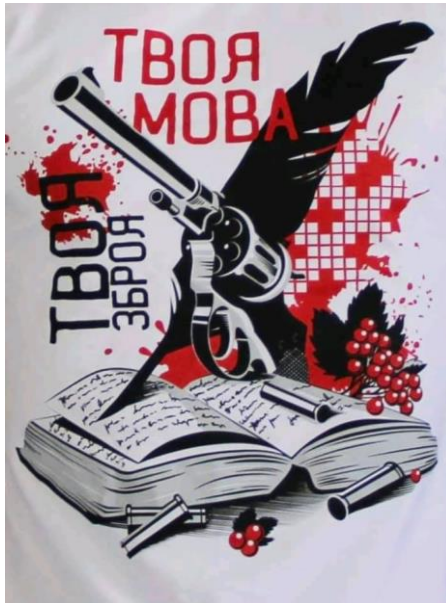
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

МОВА — КОРДОН НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

21 ЛЮТОГО 2025 РОКУ

Львів 2025

6. Позніхіренко Ю. Мотиваційна база ергонімів як знаків соціокультурного простору України й англomовних країн (на матеріалі назв закладів харчування): дис... канд. філол. наук. К., 2018. 264 с. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/41251>

7. Тараненко О. «Українська літературна мова кінця ХХ – першої чверті ХХІ ст.: стан і тенденції розвитку». Ч. 1. К.: Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2024. 888 с. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/10JVJJ_zE5n67XvdYP2bHxSAwwkY4owD0/view

УДК 37.035.6

УКРАЇНСЬКА МОВА В ПОЛЬЩІ

Анатолій НЕСТЕР

доктор технічних наук, доцент

Хмельницький національний університет

Українська мова в Польщі є однією з найбільших мов меншин. Протягом останніх десятиліть українці стали однією з найбільших етнічних груп у Польщі, особливо після значного припливу біженців та мігрантів після 2014 року, зокрема через війну в Україні. Українська мова активно використовується в родинях, на роботі та в соціальних мережах серед українців, які проживають у Польщі.

В Польщі є кілька українських шкіл та класів, де викладання проводиться українською мовою. Також існують курси польської мови для українців, щоб полегшити їх адаптацію в новому середовищі. В Польщі є українськомовні газети, телепередачі, радіо та онлайн-ресурси. Українці в Польщі активно зберігають свою культуру та мову через різноманітні культурні заходи, свята, концерти, виставки, а також через підтримку українських культурних організацій та товариств. Польський уряд підтримує культурну та мовну різноманітність. Однак українська мова не має офіційного статусу в Польщі, а її використання обмежене в основному громадами, де проживають українці. Мова серед української громади в Польщі є важливим аспектом повсякденного життя, і вона активно

МОВА — КОРДОН НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

використовується у багатьох сферах. Для багатьох українців, особливо тих, хто приїхав з України після 2014 року, українська є рідною мовою, якою вони спілкуються вдома. Родини, в яких однією з мов є українська, зазвичай зберігають її як основну, особливо серед молодшого покоління. У більших містах Польщі, де є великі українські спільноти (наприклад, у Варшаві, Кракові, Любліні, Вроцлаві), українська мова активно використовується серед друзів, колег та знайомих. Багато українців у Польщі володіють польською мовою, особливо молодь і ті, хто вже довгий час живе в країні. Проте українська мова все одно часто використовується в особистому спілкуванні, оскільки це дає змогу підтримувати зв'язок з рідною культурою та традиціями. Молодь, яка приїхала до Польщі разом з батьками, може мати як українську, так і польську мови як рідні, хоча багато з них вже адаптується до польського середовища і активно використовує польську мову в школах і на роботі. Водночас, багато молодих українців прагнуть зберегти знання української мови через участь у громадських організаціях, культурних заходах і навчанні.

Багато українських культурних і громадських організацій, які діють у Польщі, організують заходи, де використовують українську мову. Це може бути як у вигляді мовних курсів, так і в контексті культурних подій — вистав, концертів, зустрічей. Загалом, українська мова в Польщі є важливим елементом ідентичності української громади. Попри те, що польська є мовою країни, українці зберігають свою мову, використовуючи її у повсякденному житті, що допомагає зберегти культурну спадщину. Освіта серед української громади в Польщі є важливою складовою адаптації та інтеграції українців у польське суспільство. Завдяки значній українській діаспорі, яка зросла після 2014 року, і особливо після початку повномасштабної війни в Україні, в Польщі розвинена система освіти, яка підтримує як збереження української культури та мови, так і сприяє вивченню польської мови та адаптації до польського освітнього простору.

В Польщі є українські школи та класи, де навчання проводиться українською мовою. Ці заклади в основному розташовані в містах, де проживає велика кількість українців, таких як Варшава, Люблін, Краків, Вроцлав. Українські школи забезпечують дітям можливість отримати освіту рідною мовою, зберігаючи культурну і мовну ідентичність. Існують як початкові, так і середні школи, де викладають українською. В таких школах проводять уроки за українською

програмою, а також знайомлять учнів з польською мовою та культурою. Крім того, діють різноманітні культурно-освітні центри, де діти вивчають українську мову, історію, літературу, а також долучаються до українських традицій і мистецтва. Для українців, які не володіють польською мовою на високому рівні, існують курси та програми, що допомагають адаптуватися до польського середовища. Багато українських дітей і дорослих відвідують мовні курси, щоб покращити рівень володіння польською мовою, що є важливим для навчання в польських школах та університетах, а також для повсякденного життя в Польщі. В польських школах є можливість вивчати польську мову для учнів з інших країн. У деяких школах для українських дітей організуються додаткові заняття з польської мови, щоб забезпечити успішну інтеграцію в навчальний процес.

Існують численні ініціативи від польських організацій, які надають безкоштовні курси польської мови для мігрантів, в тому числі для українців. Оскільки більшість українських дітей вступають у польські школи після прибуття до Польщі, польська система освіти активно працює над їх адаптацією. Українські діти часто навчаються разом із польськими однолітками, за умови, що вони мають достатній рівень знань польської мови.

У Польщі навчання для українців можливе в університетах та інших вищих навчальних закладах. Українці можуть вступати до польських університетів, а багато польських вищих навчальних закладів пропонують навчання англійською або українською мовами. Дітям з України, які закінчили школу в Польщі або в Україні, надається можливість вступати до університетів. Зазвичай для цього необхідно здавати іспити з польської мови або проходити спеціальні мовні курси.

В Польщі існують громадські організації, які активно підтримують освіту українців. Вони надають інформацію, організують навчальні програми, а також допомагають українським дітям адаптуватися до навчання в Польщі. Крім того, багато українських культурних центрів в Польщі організують курси для дітей та дорослих, що сприяють збереженню української мови та культури. У польських школах є можливість використовувати українські підручники для вивчення історії, літератури та інших предметів, що сприяє збереженню мовної та культурної ідентичності. Таким чином, українці в Польщі мають багато можливостей для здобуття освіти рідною мовою, вивчення польської мови та інтеграції

в польське суспільство. Важливим є те, що польська система освіти активно підтримує і допомагає дітям та дорослим адаптуватися до нових умов, зберігаючи при цьому українську ідентичність.

В Польщі діють кілька українських телеканалів та радіостанцій, які спрямовані на задоволення інформаційних потреб українців у Польщі. Ці медіа ресурси зазвичай включають новини, культурні програми, музичні трансляції, а також матеріали про події в Україні та Польщі. Це один з основних каналів, який пропонує україномовний контент для українців, що проживають за кордоном. У Польщі можна дивитися цей канал через кабельні мережі та онлайн. В Польщі також є радіостанції, які мовлять українською, наприклад, "Ukrainian Radio". Це дозволяє українцям слухати новини, музику та культурні програми на рідній мові. Інтернет є основним джерелом новин для багатьох українців в Польщі. Існують численні онлайн-ресурси, які охоплюють новини з України, Польщі та світу. Сайти, як-от "NaChasi", "Ukrainska Gazeta" або "Kurier Galicyjski", пропонують актуальну інформацію про політику, економіку, культуру та події, що стосуються українців у Польщі. Вони також охоплюють новини з України та питання імміграції. Деякі українські онлайн-видання, як-от "Visti", публікують новини, інтерв'ю, аналітику та репортажі, що стосуються життя української громади в Польщі.

Соціальні мережі є важливим каналом для спілкування та обміну інформацією серед українців у Польщі. Створюються групи в Facebook, Telegram, WhatsApp та інших платформах, де українці обговорюють новини, шукають роботу, діляться корисною інформацією та підтримують один одного. Існують численні групи для українців у різних містах Польщі, де публікуються новини, анонси подій та інформація про права мігрантів. Деякі українські канали в Telegram спеціалізуються на новинах і важливій інформації для українців, що проживають у Польщі. З'являються нові медіа-проекти, які створюються українськими громадами або з ініціативи польських організацій для полегшення адаптації українців в Польщі. Програми, як-от "Ukraina w Polsce", забезпечують українців новинами, культурними заходами, інтерв'ю та інформацією про права мігрантів в Польщі.

Українські медіа також активно висвітлюють культурні заходи для українців у Польщі: концерти, виставки, фестивалі, а також підтримують мовну освіту через публікації літератури та інтерв'ю з

українськими авторами. В Польщі проводяться різноманітні культурні заходи, зокрема українські кінопокази, виставки, фестивалі народної музики і мистецтва. Українські медіа висвітлюють ці події, надаючи можливість українцям брати участь у культурному житті. Медіа-середовище для українців у Польщі все ще розвивається, і з кожним роком зростає кількість медіа-ресурсів, спрямованих на підтримку української громади. Одним із викликів є необхідність забезпечення фінансування для таких медіа та зростаючі вимоги до якості контенту.

В Польщі діють численні українські культурні організації, які працюють на підтримку культурної ідентичності українців, збереження мови та традицій, а також на сприяння інтеграції українців у польське суспільство. Серед таких є товариство української культури в Польщі.

Важливим аспектом є проведення українських фестивалів, таких як "Українські дні в Польщі", "Фестиваль української культури". Ці заходи включають музичні та театральні вистави, виставки художників, кінопокази, майстер-класи з народного мистецтва. В Польщі часто проводяться концерти українських музикантів та співаків, як класичних, так і сучасних, що популяризують українську музику серед польської аудиторії. Українські кінематографісти беруть участь у різних кінофестивалях у Польщі, а також організуються спеціальні кінопокази українських фільмів.

Українська література займає важливе місце в культурному житті українців у Польщі. Багато українських письменників і поетів мають активних читачів серед українців, а також серед польської аудиторії. Влаштовуються заходи, на яких українські письменники презентують свої книги, проводять зустрічі з читачами.

Українці в Польщі активно відзначають традиційні релігійні свята, що є важливою частиною їхнього культурного життя. Це не тільки святкування в колі родини, але й участь у великих культурних та релігійних подіях. Українські релігійні громади проводять богослужіння, святкують Різдво, Великдень та інші важливі свята. Українські храми є важливими осередками для громади, де проводяться також культурні та освітні заходи.

Польща є однією з основних країн, куди українці мігрують на роботу, навчання та з інших причин. Політика Польщі в цьому контексті є сприятливою для українських громадян, особливо в аспектах трудової міграції. Польща є однією з основних країн, куди

українці приїжджають працювати. Для громадян України існує спрощена система отримання дозволів на роботу. Більшість українців працюють у таких сферах, як будівництво, сільське господарство, обслуговування, транспортування, тощо. Польські роботодавці мають можливість отримати для своїх працівників дозвіл на працю на підставі спрощеної процедури. Українці, які бажають перебувати в Польщі більше ніж 90 днів, мають можливість отримати польську візу на підставі різних категорій, включаючи робочі, навчальні, туристичні чи гуманітарні. Для українців, які перебувають в Польщі, надано доступ до медичних послуг, зокрема в рамках системи охорони здоров'я, що надається в рамках спрощеного порядку для біженців та трудових мігрантів.

Польща активно підтримує культурну та мовну ідентичність українців, особливо в умовах значної української громади. Польська держава підтримує проведення культурних заходів для українців: фестивалів, виставок, концертів та кінопоказів українських фільмів.

В Польщі існує ряд українських шкіл, де діти можуть навчатися рідною мовою, зокрема в містах з великою кількістю українців. Це також включає викладання української мови та літератури для бажаючих навчатися.

Документування є важливою частиною процесу легалізації перебування, працевлаштування та навчання для українців. Після приїзду в Польщу необхідно зареєструвати місце проживання в місцевих органах влади (воєводських управліннях або муніципалітетах). Для тих, хто перебуває в Польщі більше 90 днів, потрібно оформити посвідку на тимчасове або постійне проживання. Це також може включати дозволи на роботу, якщо людина планує працювати. Для доступу до медичних послуг, а також для ведення трудових і податкових справ, необхідно отримати номер PESEL (освітньо-економічний ідентифікаційний номер).

Багато волонтерських груп і організацій, таких як "Fundacja Ukraina", "Polska Akcja Humanitarna", допомагають українцям з перекладами документів, а також надають консультації щодо процедури їх реєстрації та легалізації.

Польські органи влади активно працюють над полегшенням процедур легалізації для громадян України, особливо в умовах великої кількості біженців, що прибули через війну. Вони забезпечують доступ

до інформації та консультацій щодо процесу оформлення документів, надаючи переклади деяких важливих матеріалів для українців.

Висновок. Культурне життя українців у Польщі є багатограним і динамічним. Воно об'єднує традиції українського народу наряду з мовними з новими культурними реаліями, створюючи простір для розвитку, збереження культурної ідентичності та взаємодії з польським суспільством. З розвитком української громади в Польщі культурні ініціативи стають дедалі важливішими, сприяючи як збереженню національної самобутності, так і інтеграції в польське суспільство.

УДК 811.161.2'23

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Олена ОВЕРЧУК,

кандидат філологічних наук

Харківський національний університет внутрішніх справ

У дослідженнях останніх десятиліть значна увага приділяється вивченню питання особливостей відбиття в мові знань про світ. Враховуючи те, що в основі кожної національної культури лежить особлива модель світу, яка формується як наслідок різноманітних контактів її носіїв із навколишньою дійсністю за участю всіх форм свідомості, сучасна наука ставить на меті дослідити механізми відтворення цієї моделі за допомогою таких опосередкованих символічних структур, як міфологія, релігія, мова, мистецтво, засоби масової інформації тощо. Оскільки серед представлених у тій чи іншій культурі символічних знакових систем найбільше інформації про погляди й уявлення, світобудову та ціннісні орієнтації народу, його національно-культурну специфіку міститься в мові, для вчених особливий інтерес становить саме лінгвістична форма інтерпретація дійсності, так звана мовна картина світу.